

PREMI GAUDÍ D'HONOR MONTSERRAT CARULLA

Montserrat Carulla és Premi Gaudí d'Honor 2013. Serà el primer que rebrà una dona en la curta història dels premis. L'Acadèmia del Cinema Català ha volgut reconèixer "la seva extensa i prolífica carrera dedicada a la interpretació i el seu compromís amb la professió i la societat".

Per bé que la seva trajectòria és fonamentalment teatral i la seva filmografia no gaire extensa, l'actriu ha treballat al costat de grans directors de cinema com Vicente Aranda, Josep Maria Forn, Mario Camus o Ventura Pons.

Àlex Gorina ____ Fa unes setmanes vam coincidir amb la Montserrat Carulla al programa de ràdio de la Silvia Còppulo per retre homenatge a l'Anna Lizaran, que acabava de morir. La Montserrat va demanar que no l'oblidéssim. Ho va dir amb la potestat que donen els anys i l'experiència viscuda, en un ofici on dotzenes i dotzenes de professionals s'han dissolt en la nebulosa de la memòria col·lectiva i, sovint, han mort en silenci, amb la vergonya d'allò que anomenem "un breu", una nota necrològica insignificant, ingrata, mal informada. Em vénen al cap l'Enric Guitart o l'Alejandro Ulloa, que havien estat dues figures enormes del teatre del nostre país, quan els vaig entrevistar mesos abans de morir i vivien en una mena de no-res, sense cap consideració, sense importar a ningú. Lamentable...

La Carulla té raó. Sap molt bé que aquest país nostre pateix una malaltia crònica: parlem sempre de la nostra cultura, les nostres tradicions, el nostre talent, però no sabem respectar ni estimar el record de les obres, els creadors i els artistes magnífics que ens han precedit. Penso en la Montserrat Salvador, l'Esteve Polls, la Carmen de Lirio, la Josefina Güell, el Joan Borràs i la Carme Molina, entre tants d'altres. També penso en l'encert d'en Ventura Pons quan va reunir la Lizaran, la Sardà i l'Espert a *Actrius*. Una oportunitat d'or per celebrar aquest ofici, on les dones de Catalunya i del teatre i el cinema catalans han estat protagonistes, responsables, belles, inoblidables. Si comencés una llista no l'acabaria, però, precisament per dur la contrària als vicis dels quals em queixo, hauria d'estar encapçalada per la Bella Dama incontestable, la Matriarca, aquesta figura de referència que volem reverenciar, la Carulla, Montserrat Carulla.

És un encert la decisió de l'Acadèmia del Cinema Català de concedir-li el premi Gaudí d'Honor d'enguany, el primer que rebrà una dona en la curta història dels premis. Un encert, malgrat que Montserrat Carulla ha picotejat el cinema de manera prudent i selectiva, mentre es lluià amb una carrera espectacular al teatre i molt més contínua a la televisió. Però aquestes fronteres les hem d'enderrocar definitivament, perquè els vasos comunicants són constants i la influència d'una actriu com ella en tots els àmbits de la professió és massa gran com per caure en reduccionismes. D'errors en cometem totes i tots, no ens enganyem. Les coses surten com surten, però encara suren mostres de la capacitat humana d'errar. Està passant ara mateix, amb els premis Gaudí 2013: si algú em vol explicar, justificar i convèncer que la Rosa Maria Sardà no mereixia ser nominada per *Any de Gràcia*, que m'ho expliqui que l'escoltaré respectuosament. Crec que és una mostra més d'aquesta maniàtica capacitat de fer-nos mal fent disbarats. Per això, abans que passi el temps i que haguem de penedir-nos, la decisió de donar a la Carulla el premi Gaudí d'Honor ens fa millors persones i a ella segur que li fa molta il·lusió aquest reconeixement merescudíssim.

M'agrada que siguem capaços de fer feliç la gent que ens fa feliç. Aquesta estimació i respecte mutus és el que ens fa civilitzats, i la sinceritat de la decisió crea vincles afectius imprescindibles. Prou que ens fan la punyeta els altres, més val estimar-nos nosaltres mateixos, oi? I els que estan al nostre voltant. Premiant la Carulla, aquest país no només reconeix una actriu enorme, vital i apassionada, que està vivint un moment incontestable de prestigi i plena activitat, sinó també, la dona catalana essencial, protagonista de la història del seu país i que, amb ell, vol ser més lliure, més independent. I això també significa fer història per tots aquells que abans que ella i nosaltres no la van poder fer. La Carulla és sensible i és responsable. Gràcies.

Retre homenatge a Montserrat Carulla és retre'l també a la seva nissaga, la de Felip Peña, la de Vicky Peña, la de Mario Gas, la de Miranda Gas, la d'Isabel, Marina i Roger Peña. Honorar la Carulla vol dir també reconèixer aquella escola de professionals que han fet de tot, des dels inicis *amateurs* als anys de pedra de l'Institut del Teatre, les dobles sessions diàries, les gires recòndites i la supervivència respectable del doblatge ben fet. Vol dir aquell mític *Pigmalió* que molts mataríem per poder veure ara; vol dir Sagarra i Villalonga, Espriu i Vila Casas; els inevitables, com Guimerà, i els tresors contemporanis, com els Priestley, McDonagh o Kushner que s'han beneficiat de la seva saviesa. O cantar aquell *Liaisons* definitiu de Sondheim, mare de la seva filla, àvia de la seva néta, davant d'una platea que tremolava per l'emoció i el sentiment d'estar vivint un moment per recordar tota la vida. Però deixeu-me dir, per acabar, que aquest Gaudí és cinema, i des de *Surcos*, del 1951, tres joies molt concretes reclamen uns segons més d'atenció. La Rosa Maria de *Vida de família* de Josep Lluís Font, on la jove Carulla omple ja tota la pantalla (i el llit de Fernando Guillén, en una escena que sembla d'Antonioni i que va trencar els límits de censura!). També la sensacional Mari, l'àvia basca de *¡Feliz año, abuela!*, és un tresor d'astúcia: divertida, entremaliada, més jove que mai. I finalment, la breu aparició d'*Orson West*, on sembla gairebé la Glenn Close de *Les amistats perilloses*. La dona davant del mirall amb tota una vida de professió als ulls.

I les dones de Companys i Macià, la Benigna atropellada de *L'orfanat*, la tieta Consol, la Teresa Torner, la Madre Cupido, la senyora Emília viatgera, l'Anna Miralpeix, la Cèlia Ballart, la Virginia Green, la doña Mª Antonia a un *Bearn* del 1976, l'Evelina de *La saga de los Rius* i totes les Carulles d'*El Club*, *La Tarda*, *Els Matins* i els *Divendres*; i tantes mares i moltes Pilars, i un secret... *El pati blau* de Santiago Rusiñol. Però aquesta, és una altra història (com diria Moustache). Gaudeix del Gaudí, Montserrat, te l'has guanyat sense discussió! Gaudim de la Carulla, tots plegats, se'ns ha guanyat sense discussió!

Ara Llibres publica les memòries de Montserrat Carulla, *El record és un pont al passat*.

Unes memòries properes, tendres i apassionants, que no són només les d'una actriu que mira enrere, són història viva d'un país.

"Els records són insistents, constants, i no et deixen al llarg de la vida. No els vas a buscar, són ells els que es fan visibles malgrat tu mateix. De vegades apareixen davant teu amb cara amable, i recordes un fet positiu, dolç o divertit que et provoca un somriure. Altres vegades, però, se't fan presents moments colpidors que voldries no haver viscut mai, però que són allà, als prestatges de la memòria."